

У НОВОМЕ САДУ У УТОРАК 12. ДЕЦЕМБРА 1872.

ПОЗОРИШТЕ.

УРЕЂУЈЕ А. ХАЦИЋ.

ИЗЛАЗИ ЧЕТИРИ ПУТА НА ПЕДЕЉУ НА ПО ТАВАКА. — СТОЈИ ЗА НОВИ САД 40, А НА СТРАНУ 60 НОВ. МЕСЕЧНО.
— ЗА ОГЛАСЕ НАПЛАЋУЈЕ СЕ ОД ЈЕДНЕ ВРСТЕ 3 НОВ. И 30 ЗА ЖИГ СВАКИ ПУТ.

МАКСИМ ЦРНОЈЕВИЋ.

Трагедија у 5 чинова, с певањем, написао др. Лаза Костић, за позорницу удесио А. Хацић,
музика од А. Максимовића.

(Наставак.)

Зар мачем мислиш ошрпнути јад,
Што божја рука мачем усече,
И божја само милост односи?
Бесомучниче! Доле, доле мач!

Иво.

Бесомучник! Шта? Ја бесомучник?

Јевросима (грлећи Максима.)

Не бој ми се, не бој се Максиме!
Не дркни, сине, мајка ти је ту!

Иво (испусти мач.)

Шта? Не бој се, не дркни Максиме!?
Је л' Максим то? Је л' збила Максим то?
Бесомучници, лажеш, то је лаж!
Јер лаж је црна, мој је Максим бео!
Јер лаж је гадна, мој је Максим леп!
Та лаж је то, та ти си црна лаж!
Је л' била лаж још мати истине?
А јеси л' истина, ово ти није син,
Већ лаж си ти, а лаж ћу убити!

(Напада мачем на Јевросиму.)

Максим.

Не бој се, мајко, Максим ти је ту! (Иви.)
Е лаж је даље, није истина!
Ја нисам Максим, нисам бабин син,
Ја нисам Максим, удри мене, де!
Што дркнеш? Проби, сеци, ударай!
Ја нисам Максим, удри мене, де!

Иво (опет баци мач.)

Ох, Боже благи, да ли си ты благ
Кад мене гониш тако жестоко?
Ох, свемогуби, да л' си свемогуб
Кад не можеш повратити ми реч
Што дадох Дужду! Ни то не можеш!

Тек једна реч, тек једна худа реч!
Та једна реч победила нас све:
И моју силу, силу дужеву,
И лену сређу муга Максима,
И тебе Бога свемогубића!
На шта да ради смртан човек ту,
Кад, бесмртниче, и ти малакашеш?

Јевросима.

Шта рече, Иво? Каљва, тужан, реч?
Изреци је, изреци за Бога!
Јер страшија је слутња сад
Нег' сто страхота речи божије
Кад тромом земљи страх навешћује!
Изреци је, ох, чуј, изреци је!

Иво.

Најлепши јунац, рекох Дужду ја,
Најлепши, рекох ја, у хиљади —
У хиљади сад нема ружнијег!
И нема лепшиг цела Латинска —
Сад ружнијега нема читав свет!

Јевросима.

Ох, хвала теби, хвала до Бога!
Што мене речи таком утеши,
Јер слутња моја беше страшија!
Ох, хвала теби, тешитељу мој!

Иво.

Зар мени хвала, несмисленици?
Зар има душа слутње страшије,
Нег' ова што је црна истина?
Срамота, море, муга имена,
Пред поноситим Дуждем поруга!
Срамота српска, подсмеј латински!

Јевросима.

Јест, нужда је, и ја осећам,
И та ми нужда језик везује
И везује ми сваки приговор!

(Отпочинак.)

Милош Обреновић долази

Ко долази? Је л' Обреновић то?
Је л' Милош то? — О, божја милошто!

Иво.

Мој син, мој син! — Та ево сина мог!
Ил' Бог је ваљда раставио лик
Од сушта тела сина мојега,
Да куша само родитељску свест,
За које ћу се јадан машити!
Ох, Милошу, нек буде драг ти лик!
Рођенијег ми тела заменик! (Грли Милоша.)

Јевросима.

Ох, хвала теби, вечна промисли
Спасавајући што ми даде знак
У јада муга очајнички мрак!

Јест — Милош нек је, Милош нек је, да,
Младожења у место Максима! (Осталима.)
Па хајде Иво, хајде Милошу,
Да светујемо нужду заједно
Шта чинит' ваља, шта ли, како ли!

(Нуди им да полазе.)

Милош (полазећи.)

Не противим се благом позиву,
Ал' гроза ми је преслушати вас!
Не познајем у души вашој бол,
На челу само видим трагове;
Ја не знам перо, што их написа,
Ал' видим слова, знам их читати,
Исањихмисе (осврне се на Максима) слутнисалац!

(Милош, Ива и Јевросима оду.)

Максим.

(У једној руци држи гајтан, о коме виси слика)
Па реци дивна слико, реци ми!
Ох, реци, реци, да л' ме љубиш још?
(Купче је, слика се миче.)
(Наставиће се.)

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

(Прва представа: „Ни бригеша.“) У недељу 10. децембра почела је наша позоришна дружина зимну сезону у Новом Саду. Наша се публика зарадовала што после дужег одсуства опет види народно позориште у својој средини и што јој се изнова даде прилика, да пробави своје вечери на пријатан начин у народном позоришту. На жалост нам и ове године смрт отрже једног давнашњег и ревносног члана К. Хаџића, који је од како постоји народно позориште на овој страни делио верно његове добре и зле дане. Слава буди честитом српском имени његовом! Осим њега изгубило је наше позориште још два своја женска члана, а то су: сестре Савићеве, од којих једну, Катицу, изгуби — удајом. Млађа сестра Катица беше својом изврсном вредноћом на позорници и примерним понашањем својим стекла велико поштовање у нашој публици и била би, да је дуже остала, без сумње постала љубимче њезино.

Ми се радујемо свакад, кад се наше глумице удају с позорнице, јер тиме сведоче

најбоље, да су и за кућу и за друштво ваљане као за позорницу, али волели бисмо кад бисмо једном стекли таквих глумица, које би као мушки чланови нашег народног позоришта кадре биле да нађу у вештини глумачкој све што задовољава срце вештаково, те онда и кад би се удавале, то не би било на штету позоришном заводу, као што се то на жалост до сад више пута догађало. Права глумица не сме сматрати позорницу као препоруку за добру удају, и која на то помишића, не ће никад стићи да себе усаврши и уздигне толико, да нађе у уметности накнаду за сва праста грађанска прегоревања.

Управа се као што видимо постарала да изравна ове губитке да не би било сметње у репертоару, и ми јој за то морамо бити благодарни. Лаза Телечки, изврсна глумачка снага наша, опет је члан нашег позоришта, па и ако за сада болестан члан, то се ипак надамо, да ћемо га скорим моби здрава и весела поздравити на позорници. Осим њега придружише се

нашој позорници још два загребачка члана г. Сајевић и жена му, у жељи, као што чујемо, да се стално настане код нас. Ми не познајемо рад ових чланова на позорници, али њима је предходио леп глас из Загреба и ми се усрдно радујемо том времену, кад ћемо се моћи њему одазвати. Овом је променом на сваки начин добило наше народно позориште и ми очекујемо с правом и боље представе но што беху последње зимне сезоне.

И одбор за грађење позоришта учинио је све могуће, да публици ове зиме буде пријатнија посета позоришта него пропле. Дворана је богато и укусно исквићена; позорница је из основе промењена, тако, да се сад завеса и кортине могу дизати у вис;

машиnerије за дизање и спуштање саграђене су у мањем облику тачно по бечкој и београдској позорници; седишта се раде и за мало моћи ће публика удобније седети, него до сад. Осим тога довршene су зграде око дворане и смештена је у њојзи гостионица да би посетиоци могли пре и после представе отпочинuti или вечерати. Тако можемо сад према прошлој зими рећи, да имамо цело позориште, и то лепо и удобно позориште.

Циклус представа отпочео се са шаљивом игром „Ни бригеша“ од познатог нашеог позоришног писца г. К. Трифковића. О комаду самом, који ће се још један пут представљати, говорићемо опширније у броју што долази.

M.

Л И С Т И Ј. М.

К ЊИЖЕВНОСТ.

* (Руђин.) Сад је баш изашао: „Руђин.“ Роман од Ивана С. Тургењева. С рускога првео Вл. Арсенијевић. (Сликом И. С. Тургењева.) У Новоме Саду, српска народна штампарија, 1872. На мал. 8-ии, VIII., 189. стр. Стоји 60 н. а. вр. Иван Тургењев је за ћело један од првих писаца романа и новела у руској књижевности. То му признаје и руски народ и цео изображен свет, који је бар у преводу имао прилике, да се упозна са дивним умотворима његовим. Па не само то, него и Немци, који иначе нису били издани хвалом, кад се то тиче нас Словена, не моготе куд ни камо, него признадоше Русу Тургењеву, да заузима и једно од првих места у светској књижевности. „Шекспир у повели!“ — тако рече за Тургењева један немачки критик. Веома добро каже преводилац у свом предговору, да Тургењев износи у својим романима и новелама мане и неваљаштине, које треба поправити, ако се хоће напретка, ако се хоће правога живота. Тургењев уме све тако лепо да прича, тако лепо и живо да опише, да морамо веровати и у оне ствари, које нам иначе изгледају невероватне. Ми све видимо својим очима, чујемо разговоре својим ушима. Те његове особеживе пред нама, те и не помишљамо на то, да о њима читамо само са мртвог напира. Баш у томе сликају особа Тургењев је велик, ненадмашан. Ми препоручујемо нашем читалачком свету „Руђина“, о ком и немачки критичари веле, да је

то један од оних мајсторски израђених карактера, каквих нема сва немачка књижевност.

* (Јадници.) Изашла је нова књига: „Јадници.“ Роман Виктора Ига с француског првео Мита Ракић. У Београду у државној штампарији 1872. На 16-ии, 163 стр. Стоји 40 н. а. вр. — Цео ће роман изнети 17 свезака. Сваких 20 дана издаћи ће по једна свеска, а последња свеска донеће имена претплатника, животопис Виктора Ига и слику његову. Ко се претплати на свих 17 свезака добија их за 6. фр. и то све тврдо укоричене. У „јадничима“ се прва цело стање данашњег друштва; описују се све мане и несрће његове, али се излажу и светле идеје, које га воде, и узвиšени узори, за којима опо тежи. Поред обичне материје романске, ту се расправљају филозофска, научна, политична и економна питања, што потресају данашње друштво. А све је то тако сјајно изведено, и тако лако исказано, као што је само кадар Виктор Иго „највећи ћеније што га је произвео овај век,“ као што вели славни Кастелар. Прочитати „јаднике“ значи познати из темеља свет и време у ком живимо, радији по-глед свој, видети безграницост, сватати поводне идеје и правац садање цивилизације, једном речи: значи — образовати себе, — вели веома згодно преводилац у своме позиву на претплату. Мислимо да нам не је од потребе препоручивати нашем свету књигу, која се сама собом најбоље препоручује.

Издаје управа српског народног позоришта.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

2. ПРЕДСТАВА

У ПРЕТИПЛАТИ 1.

У НОВОМЕ САДУ У УТОРАК 12. ДЕЦЕМБРА 1872.

У НОВОЈ ПОЗОРИШНОЈ ДВОРАНИ

ПО ДРУГИ ПУТ:

ВИ БРИГЕ ВА.

ЛАКРДИЈА У 2 ЧИНА, ПО ТАЛИЈАНСКОМ НАПИСАНО ГЕРНЕР И БЕЛИЈЕ, ЗА СРПСКУ ПОЗОРИНИЦУ
ПРЕРАДИО Е. ТРИФЕОВИЋ.

О С О Б Е :

Филип Ђурковић, грунташ	Зорић.
Милица { ћери му	Л. Хацићева.
Катица { ћери му	Л. Маринковићева.
Јуцика, сестра му удовица	Ј. Поповићева.
Сима Ђурковић, брат му од стрицји	Чешић.
Стеван, син му	Станчић.
Нона Шурило	Суботић.
Бона Шурило, синовац му	Недељковић.
Ивица Ђекић, трговац из Славоније	Лукић.
Ватрица, адвокат	Марковић.
Љубица Ђирићева, сироче	Б. Хацићева.
Драгиња Дражићева, глумица	М. Недељковићка.
Богољуб Божић, богослов	Соколовић.
Арса Станић, слагач	Бунић.
Јован, послужитељ бонин	Рашић.
Андрija, послужитељ Филипа Ђурковића	Божовић.
Слуга	Степић.

Улазнице се продају у писарници позоришној (стану матичином) од 9—12 пре подне
и од 3—5 сахата после подне, а после на каси.

У среду 13. дец.: „МАРИЈА СТЈУАРТОВА.“ Жалосна игра у 5 чинова, од Ф. Шилера, с немачког. — Г. Ј. Сајевићка и А. Сајевић, чланови народног позоришта у Загребу као гости.

Поједини бројеви овога листа продају се обдан по 5 н. а. вр. у српској народној за-
дружној штампарији, у позоришној писарници и у вече на каси.

ВОЛУЈЕ: Л. ТЕЛЕЧКИ.

ПОЧЕТАК У 7 А СВРШЕТАК У 9 САХАТА.